

Mitt i konflikternas mitt

Bilden: Annika Nordin i *The art of beeing many*. Foto: Ines Sebalj

[231107] Tidpunkten känns märkligt laddad när man slår sig ned vid ett av de kaffebord som omger scenen där Annika Nordin, i fysisk såväl som i filmad närbild, snart skall skapa ett porträtt av en filosofisk ikon: Hannah Arendt (1906–1975). Sprungen ur en sekulär judisk familj och med eller mot sin vilja en vital agent i alla de konflikter som styrde och ställde över såväl hennes samtid som hennes privatliv. Särskilt anmärkningsvärt är givetvis hennes kärleksrelation till Martin Heidegger 1889–1976), medlem av nazistpartiet och en av dess artikulerade ideologer.

Inte minst känd är Hannah Arendt i dag för sin studie av Adolf Eichmann under rättegången mot honom i Israel 1961, iakttagelser som ledde fram till hennes banbrytande verk *Den banala ondskan*, där hennes tes är, att Eichmann inte kännetecknades av någon tydligt iakttagbar ondskan, han var framför allt en effektiv byråkrat, en systemmänniska lika kallsinnig som i grunden ointressant, en vem som helst (en människosyn inte olik den i filmen *The killer* med Michael Fassbender, som just nu är aktuell på biograferna).

Hon baserade sina iakttagelser och reflektioner på en uppfattning om människans roll i förhållande till arbete, tillverkning och handling och deras samspel i hennes samhällsliga placering och ställningstagande i förhållande till ett aktivt liv.

Genom att bygga upp diverse 'lokaler' som kan förbindas med Arendts liv i utkanten av scenen, dit skådespelerskan också förflyttar sig, undviker Niederhaus att skapa ett sceniskt centrum för spelet eller ens omkring skådespelerskan. Det betyder, att det är hennes ord och hennes tänkande som genomsyrar föreställningen och vår upplevelse av den. Det gör den påfallande 'luftig' men det är också något som förtunnar den och gör det svårt att hålla samman en ytterst komplicerad historia, byggd på ett komplicerat historiskt skeende – därtill ett aktuellt skeende, de politiska realiteter föreställningen faktiskt är omgiven av. Så närvarande, att man sånär kunde tänkt sig en attack mot den utifrån i det otäcka antisemitiska klimat vi för närvarande förnimmer, av vilken orsak som helst, bara för att tiderna nu 'har blivit sådana'.

Det ger en särskild nerv till spelet liksom en oro i ens egen närvaro, som är minst sagt anmärkningsvärd och intressant.

Till slut för regissören in en tredje aktör i föreställningen, en invandrare i Sverige av i dag, för att förtydliga främlingskapet i vårt nu, ofriheten i vår helt vanliga, banala (?) tillvaro. Det är inte helt konsekvent genomfört och kommer att hänga lite i luften, men det finns med som något som sätter sig i minnet och har otvivelaktigt sitt moraliska motiv i helheten.

Det finns många skäl att uppsöka Teater Trixters föreställning. I sin skissartade form fördjupar den kanske inte porträttet av Arendt men om ett resultat blev ett förnyat läsande av Hannah Arendt har uppsättningen fyllt en viktig uppgift.

- Kjerstin Norén

The art of being many. Hanna Arendt

regi: Birte Niederhaus

Teater Trixter i november 2023